

820

EKSAMEN I

REVISJON

(GENERELL REVISJONSMETODIKK)

I henhold til rammeplan for treårig revisorutdanning
av 30.10. 1980 og 20.01.1997

Mandag 6. mai 2002
Kl 0900 - 1500

Oppgavesettet består av totalt 6 sider, inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler

- Revisors håndbok
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Batteridrevet kalkulator

Hvis oppgavene inneholder ufullstendige eller uklare opplysninger, må du selv ta nødvendige forutsetninger. Disse bør gå klart fram av besvarelsen.

Begynn på nytt ark for hver oppgave. Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

OPPGAVE 1 (anslått tid: 1 time)

Den senere tid har det vært mye diskusjon, både internasjonalt og i Norge, om revisors adgang til å påta seg konsulentoppdrag (jfr. for eksempel Enron-saken i USA og SRbank-saken i Norge).

Spørsmål a)

Hvilke lover og andre regler gjelder i Norge i dag for revisorenes adgang til å drive konsulentvirksomhet?

Spørsmål b)

Hvilke problemer kan det medføre at revisor utfører konsulentoppdrag, og hvorfor er det problematisk å finne en god løsning på problemene?

OPPGAVE 2 (anslått tid: 3,5 timer)

Du er ansatt som revisormedarbeider i Kvikk Revisjon AS, som holder til i en mindre by på Østlandet. Selskapet er eid av brødrene Øystein og Arnfinn Kvikk (40% hver), og Kyrre Eliasson (20%). Alle aksjer har samme stemmerett. Styret består av Øystein (formann) og Kyrre (styremedlem). Øystein er statsautorisert revisor, Arnfinn er utdannet jurist og Kyrre er registrert revisor, og alle tre arbeider i selskapet. Det er i tillegg fire ansatte revisjonsmedarbeidere, som hverken er registrerte eller statsautoriserte revisorer. Øystein er oppdragsansvarlig for samtlige revisjonsoppdrag.

Kyrre ønsker å emigrere til Australia og vil selge seg ut av selskapet. Han vil samtidig tre ut av styret. De fire medarbeiderne blir tilbudt å kjøpe hans aksjer til en rimelig pris.

Spørsmål a)

Er det formelle hindringer for at de ansatte i revisjonsfirmaet overtar Kyrres aksjer? Grunngi svaret.

På et mandagsmøte orienterer Øystein om at Kvikk Revisjon AS er spurt om å overta revisjonen av Jernmannen AS, et middels stort import- og grossistfirma som ligger i en nabokommune. En av revisjonsmedarbeiderne gjør oppmerksom på at hennes onkel eier 80% av aksjene i Jernmannen AS.

Spørsmål b):

Har denne eierinteressen noen betydning for revisjonsselskapets mulighet til å påta seg revisjonen av Jernmannen AS?

Spørsmål c):

Forutsett at Kvikk Revisjon AS kan påta seg revisjonen av Jernmannen AS. Har eierinteressen noen betydning for gjennomføringen av revisjonsoppdraget?

Kvikk Revisjon AS har begynt revisjonen av Jernmannen AS for regnskapsåret 2001, og du er ansvarlig for "feltarbeidet". Du kartlegger salgs- og faktureringsrutinen, og finner følgende hovedtrekk:

Salgssjefen setter opp et salgsbudsjett, som inngår i totalbudsjettet som godkjennes av styret i januar hvert år. Hvert kvartal utarbeider regnskapsavdelingen en budsjetttrapport, der det redegjøres for vesentlige avvik mellom budsjett og regnskap og årsak til avvikene. Budsjetttrapportene behandles av styret kort tid etter kvartalslutt. Det skjer ingen oppdatering av budsjettallene gjennom året.

Ca 80% av selskapets salg skjer til fire detaljistorganiserte kjeder. Det resterende salget skjer til ca 150 selvstendige detaljister. Alt salg skjer på kreditt, og vanlig kredittid er tre uker fra fakturadato. Selskapet innhenter kredittopplysninger om nye kunder, og salgssjefen godkjenner en kredittgrense for kunden og registrerer den i kunderegisteret.

Ordrene mottas dels ved at selskapets selgere sender inn sluttsedler, dels ved at kundene sender ordre pr brev, fax eller e-post. I salgsavdelingen registreres ordrene inn i ordresystemet. Systemet sperrer for registrering av en ordre som ville medføre at kundens kredittgrense overskrides. Salgssjefen kan i slike tilfeller gå inn og endre kredittgrensen. Når en ordre er registrert, produserer systemet umiddelbart en ordrebekreftelse, som sendes til kunden.

I 2001 har selskapet installert et system som gjør det mulig for kundene å plassere ordre via internett ("internett-butikk"), men foreløpig er det bare ca 10% av ordrene som kommer inn på denne måten. Internett-ordre registreres automatisk i ordresystemet, og systemet sender en ordrebekreftelse til kunden via e-post.

På lageret blir det hver dag printet ut leveringsdokumenter for de ordrene som skal effektueres den dagen. Når varen er klargjort for levering, blir status for ordren endret til "levert" i ordresystemet. Varene blir kjørt daglig til fraktfører (post/jernbane) for forsendelse, eller kundene henter på lageret med egen bil. Fraktførers eller kundens kvittering arkiveres i dato-orden, sammen med en kopi av leveringsdokumentene.

Ukentlig kjøres det ut fakturaer for alle ordre med status "levert". Salget registreres automatisk i regnskapssystemet (debet kunder / kredit salg og utgående mva). Samtidig endres status for ordren i ordresystemet til "fakturert". Faktura sendes kunden i to eksemplarer, og ett eksemplar arkiveres som regnskapsbilag i nummerrekkefølge.

Kundene betaler via elektroniske betalingssystemer eller giro. Registrering av innbetaling i regnskapet (hovedbok/reskontro) skjer i henhold til innskuddsmeldinger fra banken. Ved for sen innbetaling tar salgssjefen seg av purring og eventuelt inkasso. Hun har også fullmakt til å avskrive fordringer som tapt.

Selskapets bankforbindelse er den lokale sparebanken. Daglig leder, økonomidirektøren og salgssjefen har ene-signatur for uttak inntil kr 10 000. Større beløp krever felles signatur av to av disse.

Du foretar en analytisk kontroll av regnskapet, basert på tall fra tredje kvartal 2001. Du finner at salget ligger ca 2% under budsjett på dette tidspunktet. Bruttofortjenesten er falt ca 1,5 prosentpoeng fra 2000. Tap på krav er ca kr 750 000, mot ca kr 125 000 året før. Avsetningen for tap på kundefordringer står urørt fra inngående balanse. Gjennomsnittlig kredittid for kundene er gått opp fra 30 dager i 2000 til 34 dager i 2001.

Spørsmål d)

Foreta en foreløpig vurdering av kontrollrisikoen knyttet til regnskapspostene

- kundefordringer
- tap på kundefordringer

i Jernmannen AS, ut fra opplysningene ovenfor. Gjør rede for eventuelle forutsetninger for din besvarelse.

Spørsmål e)

Hvilken betydning vil din vurdering ha for revisjonsmessig angrepsvinkel for disse to postene? Grunngi svaret, med basis i teoretiske betraktninger om risiko.

Du beslutter at du ønsker å innhente saldobekreftelser fra et utvalg av kundene til Jernmannen AS. I tillegg vil du kontrollere innbetalinger etter balansedagen for et utvalg av de øvrige kundene.

Spørsmål f)

Hvordan vil du velge ut kunder for innhentelse av saldobekreftelse og for kontroll av innbetalinger etter balansedagen? Grunngi svaret.

Spørsmål g)

Hvilke regnskapspåstander vedrørende kundene får du bekreftet ved henholdsvis saldobekreftelse og kontroll av innbetaling etter balansedagen?

Du har besluttet at du blant annet vil innhente saldobekreftelse fra den detaljistorganiserte kjeden Ferromax AS. Salgssjefen setter seg sterkt imot dette. Hun opplyser at Ferromax og Jernmannen er involvert i en sensitiv reklamasjonssak. Hun mener Ferromax vil betrakte en saldoforespørsel fra revisor som utidig innblanding, nærmest en provokasjon, og at Jernmannen ASs stilling kan bli svekket.

Spørsmål h)

Hvordan vil du forholde deg i denne saken? Grunngi svaret.

To av kundene du har sendt saldoforespørsel til, svarer ikke, til tross for gjentatte purringer. Den ene kunden har en saldo i kundereskontroen 31.12. på kr 345 000, den andre på kr 3 250.

Spørsmål i)

Hvordan vil du behandle dette forholdet? Grunngi svaret.

For en av de detaljistorganiserte kjedene viser kundereskontroen 31.12.2001 en saldo på kr 587 346, fordelt på fire fakturaer, alle datert i november/desember 2001. Du har sendt saldoforespørsel til kunden, og svaret er følgende:

Saldo i følge Jernmannen AS	kr 587 346
Kreditnota nr 245 (bonus for 2001 iflg avtale)	<u>kr 93 920</u>
Saldo i følge våre bøker	kr 493 426

Spørsmål j)

Hva mener du kan være årsak til at bonusen er registrert i kundens regnskap og ikke i kundens reskontro hos Jernmannen AS, og hvilke undersøkelser vil du gjøre, basert på denne saldobekreftelsen? Grunngi svaret.

Spørsmål k)

Foreslå substanskontroller for regnskapsposten *tap på kundefordringer*. Grunngi valget av handlinger, og angi hvilke regnskapspåstander som søkes bekreftet ved de kontrollene du har forslått.

OPPGAVE 3 (anslått tid: 1,5 time)

I forbindelse med revisjonen av varekjøp og varelager hos en klient avslører dine tidsavgrensningskontroller at et parti varer som er mottatt 29. desember, ikke er registrert i regnskapet. Varene er heller ikke tatt med på vareopptellingslistene. Fakturaen lyder på kr 350 000 ekskl. mva, og er datert 8. januar året etter. Regnskapsansvarlig mener at av hensyn til avgiftsberegningen er det riktigst at fakturadato legges til grunn ved regnskapsregistreringen, og avviser derfor å korrigere regnskapet.

Regnskapet viser et ordinært resultat før skattekostnad på kr 275 000.

Spørsmål a)

Gitt at regnskapet ikke korrigeres, hvilke konsekvenser vil dette få for din revisjonsberetning?

Innkjøpsrutinen i foretaket kan i korte trekk beskrives slik: Ved varemottak kontrollerer lagerpersonalet kvantum og kvalitet mot pakkseddel. Pakkseddel signeres og arkiveres etter leverandørnavn. Varemottaket registreres i lagersystemet, som er en frittstående del av IT-systemet. Fra lagersystemet produseres det daglig en såkalt mottaksliste, som er en oversikt over all tilgang som er registrert den dagen. Mottakslisten inneholder følgende opplysninger om de mottatte varene:

- mottaksdato
- leverandørens navn og kode i systemet
- varebeskrivelse og kvantum

Mottakslistene overføres elektronisk til Aina på innkjøpskontoret, som skriver dem ut og arkiverer dem i datoorden. Hennes oppgave er å kontrollere de inngående fakturaene når de kommer, mot både mottaksliste og bestilling. Mottakslisten merkes når fakturaen kommer. Deretter signerer hun fakturaen og påfører de nødvendige koder, for så å gi den videre til vedkommende som skal registrere den i regnskapet. Registrering skjer en til to ganger i uken, avhengig av transaksjonsmengden. .

Spørsmål b)

Hvordan vil du planlegge dine revisjonshandlinger for å få verifisert gyldighet av varekjøp?

Ved et bokettersyn blir det oppdaget at Aina i lengre tid har svindlet foretaket for til dels betydelige beløp ved å sende falske fakturaer som hun selv godkjente. Fakturaene var utstyrt med fiktivt organisasjonsnummer og Ainas eget kontonummer. Ved nærmere undersøkelser viser det seg at dette delvis er gjennomført ved å manipulere mottakslistene, slik at faktura og mottaksliste stemmer overens, delvis ved at det ikke eksisterer noen tilsvarende post på mottakslisten. Verken foretaket eller revisor har hatt noen mistanke om misligheter, og fordi dette har pågått jevnt og trutt, har det heller ikke gjort seg utslag i endring av bruttofortjenesten.

Spørsmål c)

Mener du at revisor kan klandres for ikke å ha oppdaget mislighetene? Grunngi svaret ditt og vis til relevante revisjonsstandarder.

For alle oppgavene / spørsmålene: Redegjør for hvilke forutsetninger du bygger din besvarelse på, og angi hjemler i gjeldene regelsett der det er relevant.